

İLKÖĞRETİM 4. VE 5. SINIFLARDA SOSYAL BECERİ DÜZEYİ İLE SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARIN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Neriman Coşkun
Milli Eğitim Müdürlüğü, Van
neriman_coskun@windowslive.com

Doç. Dr. Osman Samancı
Atatürk Üniversitesi
Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum
osman-samanci@hotmail.com

Abstract

The aim of this study is the review of the attitudes with several variables concerning the social skill level and social studies at the primary grade four and five. This research study is carried out with screening model. For collecting the data, personal information form, attitude scale involving social studies and social skill scale are used. The sample of this research study covers 300 students in the schools in Van city center, Erzurum county seat and villages covering the term 2009-2010. The analysis of the data is made via SPSS for Windows 16.00 statistics pack programme. The result of this research has shown that the attitudes of the students concerning to social skill and social studies show differences according to the location of the school, class level, economic condition and academic success.

Key Words: Social studies, Social skill, primary school.

GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinde ilköğretim, kapsadığı gelişimsel dönem ve bireylerin özellikleri nedeniyle farklı bir öneme sahiptir. İlköğretim döneminde birey yaşamının sonraki dönemlerinde de etkisini sürdürecektir birçok bilgi, beceri ve tutumlar edinir. İlköğretim döneminde çocukları sosyal hayata hazırlayan en önemli derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersi.

Sosyal Bilgiler dersi, “sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içerisinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı” olarak tanımlanmaktadır (Öztürk ve Dilek,2002).

İlköğretim Programında Sosyal Bilgiler dersinin genel amacı: “Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemi kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir” şeklinde belirtilmektedir (MEB, 2005).

Özellikle duyuşsal hedeflerin gerçekleşmesinde Sosyal Bilgiler dersine büyük görev düşmektedir. Etkin, demokratik, katılımcı ve demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar yetiştirme amacıyla Sosyal Bilgiler dersi, eğitimin en temel misyonlarından birinin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynar (İbrahimoglu, 2009).

¹ Bu araştırma “İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Sosyal Beceri Düzeyi ile Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilere sağladığı faydaları Sağlamer (1997) şöyle sıralamaktadır:

1. Kişilerin kendilerini geliştirecek yaşantılar sağlayarak, bireylerin kendilerini tanımalarına yardımcı olur.
2. Kavram genellemeleri yaparak insanlar arası ilişkileri geliştirir.
3. Kişilerin ekonomik yeterlilik oluşturması düşüncesine katkı sağlar.
4. Vatandaşlık sorumluluğu ve bilinci oluşması için bireyin içinde yaşadığı toplum değerleriyle şekillenmiş davranışlar kazanmasını sağlar (Yılmaz, 2008).

Günümüzde toplumsal yaşamın ortaya çıkardığı çeşitli durumlar bireylerin bunlarla ilgili uyum sorunlarını giderek arttırmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bireylerin uyum sorunlarıyla baş etmelerinde yardımcı olmak ve uyum sorunları yaşamalarını önlemek amacıyla okullarda yaşam becerilerinin öğretimine yer verilmiştir. Bu beceriler çocuğu yetişkinliğe hazırlamanın bir parçası olarak görülmektedir (Bacanlı, 2004).

İlköğretimde kazandırılması gereken temel yaşam becerilerden biri de sosyal becerilerdir. Bireyin başkaları ile iyi ilişki kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk yüklenebilmesinde, başkalarına yardım etmesinde, haklarını kullanabilmesinde sosyal becerilerin önemi büyüktür. Çünkü bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi bireyin sosyal yaşamda gerekli olan sosyal becerileri kazanması ile olanaklıdır (Çubukçu ve Gültekin, 2006).

İlköğretim okulları çocukların sadece akademik başarılarını artırmak için çalışmamalı aynı zamanda onların sosyal becerilerini de geliştirmek için çalışmalıdır. Okullarda öğrenciler bir bütün olarak görülmeli, akademik başarı ile sosyal becerileri birbirinden ayırmadan değerlendirilmelidir (Akkök, 2006).

Sosyal beceri eksikliği çocuklarda uyum sorunu, şiddet eğilimi, güvensizlik, kaygı gibi birtakım olumsuz duygu ve düşüncelere neden olmasının yanında aynı zamanda çocukların akademik başarılarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu araştırma ilköğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının okulun bulunduğu yer, sınıf düzeyi, ekonomik durum ve akademik başarı açısından farklılıklar gösterip göstermediği üzerine odaklanmıştır.

AMAÇ

Bu çalışmada ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda sosyal beceri düzeyi ile Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okulların bulunduğu yerleşim yerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark var mıdır?
2. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark var mıdır?
3. Öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark var mıdır?
4. Öğrencilerin akademik başarısına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma genel tarama türünde, betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Van il merkezi, Erciş ilçe merkezi ve Erciş ilçesine bağlı köy okullarından random yoluyla seçilen 9 okuldaki 4. ve 5. sınıftan toplam 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ve “Sosyal Beceri Ölçeği” kullanılmıştır.

Sosyal Bilgiler tutum ölçeği, Uzun tarafından 2005 yılında geliştirilmiştir. Ölçek 32 madde ve üç alt faktörden oluşmaktadır. Belirlenen üç faktör duyuşsal, bilişsel ve davranışsal alt faktörler olarak adlandırılmıştır. Üç alt

ölçeğin güvenilirliği sırasıyla; .88, .83. ve .70 olarak belirlenmiş, genel için güvenilirliği ise .92 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Beceri Ölçeği, ilköğretim düzeyindeki çocukların temel sosyal becerilerini ölçmek için Kocayörük (2000) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek; 20 maddeden oluşan; “hiç”, “bazen”, “genellikle uygun”, “tamamen uygun” ifadeleriyle 4'lü likert tipi bir ölçektir. Ölçekten elde edilen puanlar 20-80 arasındadır. Ölçekten alınabilecek yüksek puan, bireyin sosyal beceri gelişiminin olumlu olduğunu ifade etmektedir. Kocayörük tarafından ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach-Alfa Güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .75 olarak bulunmuştur (Çalışkan ve Deryakulu, 2005; Baydan, Tagay ve Voltan-Acar, 2010; Yükselgün, 2008). Araştırmada toplanan verilerin analizi SPSS for Windows 16.00 istatistik paket programı ile yapılmıştır.

BULGULAR

1. Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerileri İle İlgili Bulgular ve Yorum

Okulların bulunduğu yerleşim yerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve Tablo 1'de aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri, Tablo 2'de varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 1: Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

		N	\bar{X}	Ss
Duyuşsal	Köy	94	41,67	7,90
	İlçe	98	49,41	5,55
	İl	108	47,13	6,35
Bilişsel	Köy	94	32,50	6,99
	İlçe	98	37,87	5,54
	İl	108	37,83	6,04
Davranışsal	Köy	94	41,67	7,90
	İlçe	98	49,41	5,55
	İl	108	47,13	6,35
Sosyal beceri	Köy	94	32,50	6,99
	İlçe	98	37,87	5,54
	İl	108	37,83	6,04

Tablo 2: Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Varyans Analizi

		Kareler toplamı	S.d.	Kareler ortalaması	F	P	Farkın kaynağı
Duyuşsal	Gruplar arası	3030,361	2	1515,181	34,329	0,000	İlçe-Köy İlçe-İl İl-Köy
	Gruplar içi	13108,635	297	44,137			
	Toplam	16138,997	299				
Bilişsel	Gruplar arası	1847,211	2	923,606	24,025	0,000	İlçe-Köy İl-Köy
	Gruplar içi	11417,776	297	38,444			
	Toplam	13264,987	299				
Davranışsal	Gruplar arası	904,586	2	452,293	10,075	0,000	İlçe-Köy İl-Köy
	Gruplar içi	13332,544	297	44,891			
	Toplam	14237,130	299				
Sosyal beceri	Gruplar arası	4652,944	2	2326,472	16,460	0,000	İlçe-Köy İl-Köy
	Gruplar içi	41979,376	297	141,345			
	Toplam	46632,320	299				

Tablo 4.2 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların bulunduğu yerleşim yerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasındaki farklara ilişkin tüm varyans değerleri $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların bulunduğu yerleşim yerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olduğunu göstermektedir.

Bu farkın hangi yerleşim yerindeki okullardan kaynaklandığını anlamak amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmıştır. Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumlarla ilgili Post Hoc testi sonucunda, ilçe okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki ve il okullarındaki öğrenciler, il okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki öğrenciler arasındaki farklar arasındaki fark $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bilişsel tutumlarla ilgili Post Hoc testi sonucunda, ilçe okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki ve il okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki öğrenciler arasındaki farklar arasındaki fark $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sosyal Bilgiler dersine ilişkin davranışsal tutumlarla ilgili Post Hoc testi sonucunda, ilçe okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki ve il okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki öğrenciler arasındaki farklar arasındaki fark $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sosyal becerilerle ilgili Post Hoc testi sonucunda, ilçe okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki ve il okullarındaki öğrenciler ile köy okullarındaki öğrenciler arasındaki farklar arasındaki fark $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Araştırma bulgularından il ve ilçe merkezlerindeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin köy okullarında öğrenim gören öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Benzer bir araştırma yapan Tay ve Akyürek-Tay (2006), yaşanan yer ile derse karşı tutum arasında anlamlı ilişki tespit ederek araştırma sonucunda yerleşim yeri il olan öğrencilerin tutum puanlarının köyde oturan öğrencilerden daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Yine Mentiş (1997) tarafından

yapılan bir araştırmada da okul çevresinin ilköğretim öğrencilerinin tutumları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerileri İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla t testi uygulanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Bulgular

	Sınıf	N	\bar{X}	Ss	T	P
Duyuşsal	4.	148	45,44	7,89	1,690	0,092
	5.	151	46,87	6,72		
Bilişsel	4.	148	35,91	7,01	0,670	0,504
	5.	151	36,43	6,31		
Davranışsal	4.	148	36,70	7,19	3,888	0,000
	5.	151	39,72	6,28		
Sosyal beceri	4.	148	57,40	13,81	1,982	0,048
	5.	151	60,24	10,91		

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal ve bilişsel tutumları arasındaki farklara ilişkin t değerleri $p>0,05$ önem düzeyinde anlamsız iken davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasındaki farklara ilişkin t değerleri $p<0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal ve bilişsel tutumları arasındaki fark olmadığını, davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasında ise fark olduğunu göstermektedir.

5.sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin davranışsal tutumları ve sosyal becerilerine ait aritmetik ortalama değerlerinin 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin davranışsal tutumları ve sosyal becerilerine ait aritmetik ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonuç olarak 5. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin davranışsal tutumlarının ve sosyal becerilerinin 4. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu farkın nedeni, öğrencinin giderek yetişkin dünyasına uyum sağladığı şeklinde de yorumlanabilir.

Konu ile ilgili Uzun (2006) tarafından yapılan araştırmada, genel olarak ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu ancak sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin tutumlarında düşme olduğu ortaya çıkmıştır.

3. Öğrencilerin Ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerileri İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans analizi uygulanmış ve Tablo 4'de aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri, Tablo 5'de Tek Yönlü Varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Ekonomik durum	N	\bar{X}	Ss
Duyuşsal	Üst	22	46,95	6,22
	Orta	229	46,67	7,37
	Alt	49	43,43	7,21
Bilişsel	Üst	22	37,36	5,09
	Orta	229	36,50	6,82
	Alt	49	34,12	6,23
Davranışsal	Üst	22	39,27	7,59
	Orta	229	38,57	6,77
	Alt	49	36,18	6,94
Sosyal beceri	Üst	22	61,27	10,14
	Orta	229	59,28	12,75
	Alt	49	55,67	11,87

Tablo 5: Öğrencilerin Ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Varyans Analizi

		Kareler toplamı	S.d.	Kareler ortalaması	F	p	Farkın kaynağı
Duyuşsal	Gruplar arası	439,605	2	219,803	4,158	,017	Orta-Alt
	Gruplar içi	15699,391	297	52,860			
	Toplam	16138,997	299				
Bilişsel	Gruplar arası	261,382	2	130,691	2,985	,052	-
	Gruplar içi	13003,605	297	43,783			
	Toplam	13264,987	299				
Davranışsal	Gruplar arası	255,219	2	127,609	2,711	,068	-
	Gruplar içi	13981,911	297	47,077			
	Toplam	14237,130	299				
Sosyal beceri	Gruplar arası	666,631	2	333,315	2,154	,118	-
	Gruplar içi	45965,689	297	154,767			
	Toplam	46632,320	299				

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumlarına ait farka ilişkin varyans değeri $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı iken Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bilişsel ve davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasındaki farklara ilişkin varyans değerleri $p > 0,05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bu bulgular öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumları arasında fark olduğunu, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bilişsel ve davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olmadığını göstermektedir.

Öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumları arasındaki bu farkın hangi ekonomik durumdaki öğrencilerden kaynaklandığını anlamak amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmıştır. Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumlarla ilgili Post Hoc testi sonucunda, ekonomik seviyesi orta olan

öğrenciler ile ekonomik seviyesi alt olan öğrenciler arasındaki fark $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Araştırma bulguları ekonomik seviyesi orta olan öğrencilerin ekonomik seviyesi alt olan öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Çilingir (2006) yaptığı çalışmada sosyo-ekonomik durumla sosyal beceri arasında fark olduğunu ifade etmiştir. Sosyal Beceri Ölçeği alt boyutlarından Duyuşsal Anlatımcılık, Duyusal Duyarlılık, Sosyal Anlatımcılık ve Sosyal Kontrol boyutları açısından ailenin ekonomik durumlarına göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Ancak Duyuşsal Kontrol ve Sosyal Duyarlılık alt gruplarında öğrencilerin, ailelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre aralarında fark olmadığı görülmüştür. Uzun (2006) tarafından yapılan araştırmada da aylık gelir durumu yüksek olan öğrencilerin dar gelirli öğrencilere göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu vurgulanmıştır.

4. Öğrencilerin akademik başarısına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri ile ilgili bulgular ve yorum

Öğrencilerin akademik başarısına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve Tablo 6'da aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri, Tablo 7'de Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Akademik Başarısına Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerilerle İlgili Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

		Akademik Başarı Notu	N	\bar{X}	Ss
Sosyal Bilgiler Dersi	Duyuşsal	1	6	39,67	5,61
		2	17	44,53	8,32
		3	42	45,36	6,74
		4	96	46,03	7,08
		5	139	46,98	7,53
	Bilişsel	1	6	28,67	7,37
		2	17	33,24	7,49
		3	42	34,88	7,14
		4	96	36,81	5,98
		5	139	36,81	6,57
	Davranışsal	1	6	30,00	7,16
		2	17	35,12	7,50
		3	42	37,33	7,00
		4	96	38,08	6,17
		5	139	39,34	6,95
	Sosyal beceri	1	6	45,83	9,37
		2	17	48,12	17,47
		3	42	55,74	11,88
		4	96	59,26	11,68

Tablo 7:Öğrencilerin Akademik Başarısına Göre Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyal Becerileri

Boyutlar	Akademik Başarı Notu	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	P	Farkın kaynağı	
Sosyal Bilgiler Dersi	Duyuşsal	1	6	71,00	9,007	,061	-
		2	17	132,00			
		3	42	136,98			
		4	96	149,13			
		5	139	161,23			
	Bilişsel	1	6	63,33	12,198	,016	5-1,2
		2	17	116,71			
		3	42	133,40			
		4	96	159,30			
		5	139	157,48			
	Davranışsal	1	6	59,92	15,191	,004	5-1,2
		2	17	108,65			
		3	42	139,24			
		4	96	147,65			
		5	139	164,90			
Sosyal beceri	1	6	58,25	23,933	,000	5-1,2,3	
	2	17	91,74				
	3	42	125,07				
	4	96	152,43				
	5	139	168,02				

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin akademik başarısına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri arasındaki farkla ilgili olarak Sosyal Bilgiler dersinde Duyuşsal tutumları arasındaki farka ilişkin ki-kare değerleri $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamsız iken diğer tüm ki-kare değerleri $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarının ve sosyal becerileri arasındaki farkın hangi başarı seviyesinde olan öğrencilerden kaynaklandığını anlamak amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmıştır. Sosyal Bilgiler dersine ilişkin LSD Post Hoc testleri sonucu notları 1 ve 2 olan öğrencilerle notları 3, 4 ve 5 olan öğrenciler arasındaki farklar $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Araştırma bulguları Sosyal Bilgiler dersine ilişkin akademik başarı ile sosyal beceriler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Yüce (2008), öğrencilerin sınıftaki Sosyal Bilgiler başarı notu arttıkça, Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu tutumlarında da artış meydana geldiğini belirtmiştir. Demirkaya ve Arıbaş (2004), Özkal (2000), Tay ve Akyürek-Tay (2006) yaptıkları araştırmalarla benzer sonuçlara ulaşmış, başarı ile tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki sonuçlar ifade edilebilir:

1. İl ve ilçede merkezlerindeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin köy okullarında öğrenim gören öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerileri daha yüksektir.
2. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal ve bilişsel tutumları arasında fark olmadığı, davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasında ise fark olduğu ortaya çıkmıştır.

5. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin davranışsal tutumlarının ve sosyal becerilerinin 4. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.
3. Araştırma bulguları öğrencilerin ekonomik durumlarına göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumları arasında fark olduğunu, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bilişsel ve davranışsal tutumları ve sosyal becerileri arasında fark olmadığını göstermektedir. Ayrıca ekonomik seviyesi orta düzey olan öğrencilerin ekonomik seviyesi alt düzeyde olan öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyuşsal tutumları daha yüksektir.
4. Öğrencilerin akademik başarıları ile Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ve sosyal beceriler arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre aşağıdaki öneriler yapılabilir:

1. İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerinin geliştirilmesi için okullarda daha fazla sosyal etkinlikler düzenlenmeli, özellikle Köy ve ilçe okullarında öğretmenler bu konuya daha çok ağırlık vermelidirler.
2. İlköğretimde derslere yönelik olumlu tutum öğrencilerin akademik başarılarını etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirmeye çalışmalıdırlar.
3. İlköğretim okullarında, velileri çocuklarının sosyal becerilerinin geliştirilmesi konusunda bilinçlendirmek için çeşitli konferans ve seminerler düzenlenebilir.
4. İlköğretim okullarında öğretmenler öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanmamalı, aynı zamanda onlara sosyal yaşamlarında kullanabilecekleri beceriler de kazandırmalıdırlar.

WJEIS's Note: This article was presented at International Conference on New Trends in Education and Their Implications - ICONTE, 27-29 April, 2011, Antalya-Turkey and was selected for publication for Volume 2 Number 1 of WJEIS 2011 by WJEIS Scientific Committee.

KAYNAKÇA

- Akkök, F. (2006). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi, öğretmen el kitabı*. İstanbul: Özgür Yayınevi.
- Bacanlı, F. (2004). Günlük yaşam bilgi ve becerileri. Yıldız Kuzgun (Edt). *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baydan, Y., Tagay, Ö. ve Voltan Acar, N. (Güz 2010). Sosyal beceri programının (BLOCKS) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Elektronik Version). (Erişim Tarihi: 13.01.2011). ISSN: 1309-1387, 2 (3), 19-28.
- Çalışkan, E. ve Deryakulu, D. (2005). The effects of group structure, social skills and interaction frequency on task performance in computer supported collaborative learning. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*. (Elektronik Version). Ankara. vol: 38, no: 2, 49-68. 12.12.2010 tarihinde alınmıştır.
- Çilingir, N. (2006). *Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (Bahar 2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. 37, 155-174. (Elektronik Version). http://www.yesevi.edu.tr/yayinlar/view_file.php?file_id=25. adresinden 03.08.2010 tarihinde alınmıştır.
- Demirkaya, H. ve Arıbaş, K. (2004). *Sosyal bilgiler öğretmenliği 3. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 179 – 187.
- İbrahimoglu, Z. (2009). Sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makaleler üzerine nitel bir değerlendirme. *IV.Sosyal bilimler eğitimi kongresi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. http://www.pegem.net/akademi/kongre_detay.aspx?id=106096 adresinden 03.12.2010 tarihinde alınmıştır.

Kocayörük, A. (2000). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramının etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

Mentiş, A. (1997). *İlköğretim I. aşamada sosyal bilgiler dersi duyuşsal amaçlarının gerçekleştirme düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2002). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özkal, N. (2000). *İşbirlikçi öğrenmenin sosyal bilimlere ilişkin benlik kavramı, tutumlar ve akademik başarı üzerindeki etkileri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Sağlamer, E. (1997). Sosyal bilgiler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 232, 2-4.

Tay, B. ve Akyürek-Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_cilt4/sayi_1/73-84.pdf. adresinden 01.12.2010 tarihinde alınmıştır.

Uzun, A. (2006). *Üstün veya özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Yılmaz, H. (2008). *İlköğretim birinci kademe 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kavram haritalarının kullanılmasının başarıya olan etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yüce, S. (2008). *Taşınmalı eğitim-öğretim yapan ilköğretim okullarındaki ikinci kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yükselgün, Y. (2008). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin internet kullanım durumlarına göre saldırganlık ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.